

Sygn. akt III CSK 248/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego

w Warszawie

przeciwko R.K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 kwietnia 2013 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 9 marca 2012 r.,

oddala skargę kasacyjną; zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 1.800 zł (jeden tysiąc osiemset) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 9 marca 2012 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 listopada 2011 r. i zasądził od posiadacza pojazdu, pozwanego R. K., na rzecz powoda Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego kwotę 170 000 zł z odsetkami tytułem zwrotu odszkodowania (ściślej: równowartości odszkodowania) wypłaconego członkom rodzin osób, które poniosły śmierć w związku z ruchem tego pojazdu.

Sąd ustalił, że w dniu 18 listopada 2008 r. brat pozwanego M. K. kierując samochodem marki BMW spowodował wypadek w następstwie którego poniósł śmierć. Zginęli także pasażerowie A. N. i J. Z. Posiadaczem (właścicielem) tego samochodu był pozwany, który nie dopełnił obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, za szkody powstałe w związku z ruchem tego pojazdu (dalej: ubezpieczenia komunikacyjnego). Odszkodowania członkom rodzin zmarłych pasażerów wypłacił powód w kwocie 170000 zł.

Na gruncie tych ustaleń Sąd wyraził pogląd, że powód na podstawie art. 518 § 1 pkt 1 k.c. może żądać skutecznie od pozwanego zwrotu wypłaconego odszkodowania.

Skarga kasacyjna pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego - oparta na podstawie pierwszej z art. 398³ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 110 ust. 1 w poprzednim brzmieniu ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (jedn. tekst: Dz. U. 2013, 392; dalej: „ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych”, „u.u.o.”) oraz art. 518 § 1 pkt 1 k.c., i zmierza do uchylenia tego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota zarzutów skargi kasacyjnej sprowadza się do twierdzenia, że niepodobna by podstawę regresu stanowił art. 518 § 1 pkt 1 k.c. w sytuacji, gdy jego zastosowanie wyłączał przepis szczególny, art. 110 ust. 1 u.u.o., który określał ten regres w wyraźnie określonych wypadkach.

Godzi się zauważyć, że art. 110 ust. 1 u.u.o. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2006 r. (Dz. U. z 2005 r. Nr 167, poz. 1396) stanowił, że z chwilą wypłaty przez Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny odszkodowania, w przypadkach określonych w art. 98 ust. 1 pkt 2 u.u.o., sprawca szkody i osoba, która nie dopełniła obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, o którym mowa w art. 4 pkt 1 i 2 u.u.o., byli obowiązani do zwrotu Funduszowi spełnionego świadczenia. Zgodnie z art. 98 ust. 1 pkt 2 lit. a) u.u.o. w ówczesnym brzmieniu, do zadań Funduszu należało zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2 u.u.o., w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2 i 3 u.u.o., za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w mieniu i na osobie, gdy posiadacz zidentyfikowanego pojazdu mechanicznego, którego ruchem szkodę tę wyrządzono, nie był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Artykuł 98 ust. 1 otrzymał nowe (obecne) brzmienie na podstawie art. 1 pkt 5 ustawy z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 102, poz. 691) na skutek m.in. tego, że dawny pkt 2 lit. a) został oznaczony jako pkt 3 lit. a). Nie zmieniono natomiast art. 110 ust. 1 u.u.o., który nadal zawierał brzmienie obowiązujące od dnia 1 stycznia 2006 r. Było to oczywiste przeoczenie ustawodawcy (naprawione później przez ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. z 2011 r. Nr 205, poz. 1210, która weszła w życie dnia 11 lutego 2012 r.), jeśli się zważy, że według obecnego brzmienia art. 98 ust. 1 pkt. 2 do zadań Funduszu należy zaspokajanie roszczeń z tytułu ubezpieczeń obowiązkowych, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2 u.u.o., w granicach określonych na podstawie przepisów rozdziałów 2 i 3 u.u.o., za szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w mieniu, w przypadku szkody, w której równocześnie u któregośkolwiek uczestnika zdarzenia nastąpiła śmierć, naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, trwający dłużej niż 14 dni, a szkoda została wyrządzona w okolicznościach uzasadniających

odpowiedzialność cywilną posiadacza pojazdu mechanicznego lub kierującego pojazdem mechanicznym, a, co wymaga podkreślenia, nie ustalono ich tożsamości. Wykładnia literalna art. 110 ust. 1 u.u.o., w brzmieniu sprzed jego zmiany ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. w powiązaniu z art. 98 ust. 1 pkt. 2 u.u.o. prowadzi do rozstrzygnięcia rażąco nieracjonalnego, wręcz absurdalnego, skoro wymienieni w pierwszym z tych przepisów sprawca szkody lub (i) osoba, która nie dopełniła zawarcia umowy ubezpieczenia to z reguły wymienieni w drugim z nich kierujący pojazdem mechanicznym lub (i) jego posiadacz, których tożsamości nie ustalono, zobowiązani - na podstawie prawa - do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę. Niepodobna zaś dochodzić regresu od podmiotów których tożsamości nie ustalono.

W takiej sytuacji trudno uznać art. 110 ust. 1 u.u.o w brzmieniu sprzed jego zmiany ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 r. za przepis, który całościowo uregulował roszczenie regresowe Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego o zwrot wypłaconego odszkodowania. W szczególności, by, jak w sprawie, wyłączał roszczenie regresowe do posiadacza pojazdu mechanicznego, który nie dopełnił obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, za szkody powstałe w związku z ruchem tego pojazdu o zwrot odszkodowania wypłaconego na podstawie art. 98 ust. 1 pkt 3 u.u.o. Zasadnie przeto, wbrew odmiennemu pogładowi skarżącego, Sąd Apelacyjny do oceny tego roszczenia zastosował konstrukcję długu formalnie własnego, ale materialnie cudzego i wywiódł, że jego podstawę stanowi art. 518 § 1 pkt. 1 k.c., powołując przy tym motywy Sądu Najwyższego zawarte w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 19 października 1995 r. III CZP 98/95 (OSNC 1995, nr 12, poz. 169).

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.